

Svar på skriftligt spörsmål om att förbättra ställningen för offer för dataintrång

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 807/2020 rd undertecknat av riksdagsledamot Satu Hassi/gröna:

På vilket sätt ämnar regeringen förbättra ställningen för offer för dataintrång,

kommer regeringen att bereda en revidering av lagstiftningen exempelvis så att stark autentisering krävs vid ekonomiska åtaganden och vid ändring av uppgifter om människor i myndigheternas register, så att den som råkat ut för dataintrång får en ny personbeteckning om hen så vill och att man förbättrar patientens rätt att bestämma vilka personliga uppgifter antecknas på nätet?

Som svar på denna fråga anför jag följande:

Dataintrånget i Psykiatricenter Vastaamo har på ett ytterst beklagligt sätt avslöjat sårbarheten i det digitala samhället vad gäller IT-brottslighet och dess möjliga påverkan på den personliga integriteten. Med hjälp av personuppgifter som läcker ut i samband med datanätsbrott är det möjligt att fortsätta den brottsliga verksamheten och orsaka de berörda andra besvär och skador. I samband med detta har behov framkommit av att granska de nuvarande sätten att hantera personbeteckningen i samhället, möjligheterna och verkningarna av ändrad personbeteckning samt andra åtgärder, vilka skulle stärka pålitligt och informationssäkert förfarande i olika tjänster och funktioner i samhället.

För närvarande krävs stark autentisering i vissa avtal som ingås elektroniskt och i vissa myndighetstjänster som görs elektroniskt, såsom registeranmälningar. I ärende med hjälp av myndigheternas digitala tjänster måste man använda stark elektronisk autentisering om det är möjligt att se och använda sekretessbelagt datainnehåll i den digitala tjänsten. Stark autentisering krävs också exempelvis i en situation där konsumenten ingår ett elektroniskt konsumentkreditavtal med kreditgivaren och konsumenten inte har identifierats tidigare på ett sätt som lagen föreskriver. Bestämmelserna i konsumentskyddslagen (38/1978) om autentisering av identitet gäller inte nyttighetsbunden engångskredit som typiskt erbjuds som ett finansieringsalternativ i nätbutiker. Dessutom föreskriver exempelvis betaltjänstlagen (290/2010) bestämmelser om användning av stark autentisering som lämpar sig för situationer där personen köper en nytting i en nätbutik och betalar den via sin nätbank eller med betalkort eller annat betalningsmedel.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 807/2020 rd

I samband med revideringsprojektet av bestämmelserna för konsumentkredit som inleds under våren 2021 kommer man i justitieministeriet att bedöma om bestämmelserna angående skyldigheten att autentisera identiteten bör skärpas genom att utvidga den så att den gäller alla konsumentkreditavtal som ingås. När bestämmelserna angående autentisering av identiteten skrevs in i konsumentskyddslagen år 2009, hade man information om problem främst gällande s.k. snabbkredit.

En utvidgning av skyldigheten att autentisera kundens identitet till sådana ekonomiska åtaganden som nuvarande lag inte föreskriver, förutsätter en grundlig bedömning. Förhastade ändringar kan medföra oväntade verkningar för både konsumenternas och företagens möjligheter att ingå avtal på nätet. Med tanke på myndigheternas praxis måste man också beakta konsekvenserna för lika-behandling som tryggas av grundlagen samt andra möjliga konsekvenser för de grundläggande rättigheterna.

En skyddsåtgärd för att bekämpa överträdelser är ett frivilligt kreditförbud i kredituppgiftsregistret. Situationen är för närvarande den att endast privata näringsidkare utövar kreditupplysningsverksamhet. Vid övervägande om beviljad kredit granskar kreditgivare regelmässigt kreditsökandes kredituppgifter från register som dessa privata aktörer upprätthåller. För närvarande finns inget myndighetsregister där man kan spara uppgifter om frivilligt kreditförbud på ett ändamålsenligt sätt.

Som bäst bereder man dock i justitieministeriet ett nytt positivt kredituppgiftsregister som skulle komma att upprätthållas av myndigheter. Som en del av beredningen av ett positivt kredituppgiftsregister strävar man efter att genomföra möjligheten till frivilligt kreditförbud i registret. Då skulle det kunna vara avgiftsfritt att upprätta frivilligt kreditförbud i fortsättningen.

Personbeteckning, tilldelning, rättelse och ändring av den regleras i lagen om befolkningsdatasystemet. Bestämmelsen i lagens 12 § om ändring av personbeteckningen är strikt och snäv i kriterierna vid tolkningen, eftersom personbeteckningen är avsedd att vara oförändrad och bestående. Bestämmelsen är uttömmande vad gäller grunderna för ändringar. De gällande bestämmelserna kan inte tillämpas i förebyggande syfte för att hindra eventuella skador eller andra kränkningar av rättigheter för dem som fallit offer för identitetsstöld eller dataintrång.

Regeringen bereder både kortsiktiga och långsiktiga åtgärder angående bruk och ändring av personbeteckning. Syftet med åtgärderna på kort sikt är att främja sätten att använda personbeteckning i samhället. Målet med åtgärder på kort sikt är att minska möjligheterna till överträdelser med personbeteckningarna och minska skadorna som orsakas för dem som fallit offer för dataintrång och informations- och kommunikationsbrott genom identitetsuppgifter som har hamnat i fel händer. Regeringen inleder beredningen av en lagändring som i avgränsade situationer, såsom vid dataintrång, ger möjlighet att ändra personbeteckning för att begränsa överträdelser med personbeteckningar. Dessutom kan åtgärder som främjar användningen av personbeteckning, såsom information till medborgarna och vägledning för bra praxis, genomföras på kort sikt genom revideringsprojektet av personbeteckningen som sätts upp före slutet av detta år.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 807/2020 rd

På grund av identitetsstöld kan olika personer ha olika behov av att söka spärning och förbud. Lagstiftningen gällande spärning och förbud är spridd. Ansökan om spärning och förbud kan också innefatta en myndighets prövning av ärendet. Även privata instanser upprätthåller en del av spärningarna och förbuden och dessa kan då vara avgiftsbelagda tjänster.

På kort sikt har man förverkligat en sammanföring av förbuds- och spärningstjänster för hantering av olika uppgifter på ett ställe. Information och länkar finns på webbplatsen suomi.fi/fi/tietomurto. Detta underlättar situationen för offer för identitetsstöld.

Avsikten med åtgärderna för reformen av personbeteckningar är också att som helhet främja användningen av personbeteckning uttryckligen i individualiserande syfte och förbättra systemet för identitetskontroll i det digitaliserade samhället. Det förutsätter både utveckling av hanteringsförfaranden för personbeteckning och att man samtidigt överger invanda hanteringssätt av personbeteckning i olika funktioner i samhället. Till detta hör förbättring av förfaranden angående identifiering och åtkomstkontroll samt insamling av logguppgifter i ärendetjänster, så att möjliga överträdelser kan förhindras och spåras bättre. Åtgärder med dessa mål kan göras på längre sikt.

Helsingfors den 17 november 2020

Kommunminister Sirpa Paatero